clotus virginum decantatum decorus.a.um ꝙ pulcher ꝙ ornus Adaugeo.ges.auxi.adauctum ē incrementū facere ad aliq̄d iā concessum Prorsus id est penitus ad uerbum intentiuū ¶Adnotatur.

Virginis proles Opifer.ficis m.ge.ē conditor siue factor Hec proles.lis. ponitur pro filio Festus.a.um. constituitur cuz tropheo vñ caminus festiuū tropheum id ē victoriā duplici sorte id ē parte quia virgo ꝙ martir Gessit id est sustinuit gero.ris.gessi.est tamen gerē.facere explicaē demōstraē explanare dicē expedire disponē dēminaē administrare exercere Item ē ferre ꝙ sic accipitur hic Cruētus.a.um.dicitur sāguine infectum. Pauescens ponitur h trāslatiue.a.pauesco quod est timeo Scando.dis.di.sū ē ascendere ꝙ ēcipitace ē m scilicz sacratum id ē sācti cēbum Obtentus.q. de.impetrātio Quo pro vt ¶De dedicatione

Urbs beata ierusalem Coorno.as.a.simul ornaē vnde coornata id ē simul ornata. Vt id ē sicut sponsa ornat cōmite Comes mitis.cō.ge.est socius maxime i via Copulo.as.ē cōiungere ꝙ sociare maxime p coniugiuz Niteo es.tui.fine supino ē splendere Abditus id est rebus secretis ꝙ abscōditis patentibus p aspectum. abditis.a.ū.id ē absconditus ꝙ secretus quidā habent aditus ꝙ introitibus Patentibus id est aptis ꝙ videtur dedimari Hoc aditū.ti.cōit dicitur aditus.mas.ge ꝙ.q̄.dednationis ꝓ politus.a.uz.ab expolire.iris.id est valde politi. Nec tūsio.mis.ē pulsio malleorūz. Pressura.re.est confricacio admuicez ſ tunsiones fuerunt in hac materia Afflictiones ꝙ pulsiones martiz.pressure vero angustie Coaptantur id est simul ordinātur Angulare fundamētū. Nec cōpages gis.media ꝓducta est cōiunctio Nectar.teris.est cōiungi Hic modulus.li.ē dulcis cātilena. Canorus.a.um.posset etiam hic in ablatiō masculio cōcordare cū iubilo Hic inbilus.li.est ineffabile gaudiū.si habetur hic canore dedimēt hic.canor.noris ꝓ cantus inponat copula ꝙ si per.p.m. Adeptus.a um.ab adipiscor.sceris q̄d ē acq̄rere de pones est.ſ hic ponē ptici piaz in passiua significatione. Et mereanē introire pacifium trāslati ad reqem de labore Amen ¶De mensibus hebreorum

Apud hebreos nisan dicit aplis ꝙ Jar dicit manus Sibā iunius Thamum iulius. Ab augustus. Ebul septēber. Thesis october Mareſuan nouēber. Casleu decēb. Thebeth ianuari9 Sabach februarius. Adar marci9. Propter ordinem retinendi nota Xpi9 Inchoat aprilis sed marcius est tibi finis. Quando dicitur in scriptura decima quarta die talis mensis etatem hinc accipe siue intelli ge a qua hebrei denominant mensēs suos ꝙ secundum varium cursum lune quandoque incipiunt mensēs suos a principijs mensiū

quandoq; in medio quandoq; in fine. Et propterea primus mensis nouorum qui paschę cerimoniis est deputatus nunc martius nūc aprilem nunc aliquos dies maij occupat propter multiuagum lu ne discursū

De festiuitatibus legalibus

Egales festiuitates erāt septem Sabbatus qđ interpretatur requies a dicebatur festum dñi quia in eo dñs requieuit a eāt priuilegiatus in duobus. qui a ipso non licebat indeis cibos paraē nec vltra mille passus ambulaē Ea die preter ingē sacrificiū offerebantur duo agni immaculati cū libamentis suis ¶ Neomenia id est innouacō lune. nēos id est nouū. menē id est luna. nam indi tu nationes p mensibus in actibus legittimis obseruabant. Eo die offerebant vitulos duos. arietem vnum. agnos anniculos septem cum libaminibus suis per singulos. Hircus quoq; pro dēclaratione peccati cum libamētis suis hec omnia in holocaustū ¶ Quarta decima die primi mensis ad vesperam comedebant agnū paschalez a nox illa dicebatur phase id est transitus quia angelus dñi tūc transiuit per egiptum percutiēs primogenita egiptiorum a qr ea die egressus est populus de egipto dicebatur pascha id est immolatio Sequenti die ichoabatur festus azimorum qđ protrahebatur septem diebus quorum primus a vltimus erant solemnes ¶ De cimasexta die siue lūna tōrebāt igni spicas recentes a grauaminibus confricata dño offerebant. Ab hoc sexto decimo die dicit Josephus nūerari septem ebdomodas post quas erat pentheoste. Alij ab altero die sabbati qđ eāt in illis diebus azimorum. alij in ipsa die azimorum a hec certior ē sententia In hijs septem diebus offerebantur per singulos dies eedem hostie in olocaustum cum libamentis que in neomenia completis quiq;ginta diebus pentheoste in memoriaz date legis post quinquagita dies ab exitu de egipto Eadem solemnitas dicebat festus ebdōdarus ppē ebdomadas supputatas dicebatur etiam festum primitiorū quia tunc de nouis frugibus offerebant panes duos in hijs septem diebus quibus protendebatur hoc festum offerebātur eedez hostie que in neomenia et diebus azimorum per singulos dies ¶ Prima die mensis septimi duplex eāt solemnitas scilicet neomenia et festum dangoris vel tubarum quia tunc bucinabant cornibus preorimis quia eadem die liberatis est ysaac ne immolaretur. pro eo ariete substituto dicebat eē festum septiorum vel sabbatum mensium quia hic mēnsis septimus frē totus erat solemnis. Ea die propter oblaciones neomenie offerebatur i holocaustum vitulus vnus. aries vnus agni anniculi septem et hyrcus pro peccato cum libamentis suis

decima die ejusdem mensis erat festum propiciacōnis · quia ea die rediit moyses de monte · referens dominum esse placatum super offensa vituli conflatilis · Ea die ieiunabant homines et iumenta a pueri septennes a vespera in vesperam p memoria mortuorum et dicebatur dies afflictionis dicebatur etiam dies expiacōnis · quia eo die sanguine vitule rufe expiebant tabernaculum a altare et fiebat ex ea cinis ad expiacōnem immūdorum a ipse expiebantur a peccatis ipsius anni p emissionem hirci apopōpi · Erat autez oblatio dici illius aries vnus · Agni āniculi vñ · a hircus p peccato cum libamentis suis · Quī tadecima die mensis erat scenophegia · quod sonat fictio tabernaculi · Inde p septem dies habitabant sb vmbraculis · in memoria xl · annorū quibus in deserto fuerant · vnde et festum tabernaculorum dici solet a ptelabat septem diebus quoz primus a vltimus erant solennes Octauus etiam erat solennis · qz tunc cōueniebant ad faciendam collectam forte in vsus pauperum vel in alios vsus cōmunes · vnde scenophegia quandoq legit festuz esse octo dierum · Dicit iosephus qz in hijs octo diebus ferebant in manibus ramos mirti a salicis et summitates palmarum a virgulas mali pfici a fiebat de cunctis frugibus terre oblacō domino in graciaruz actione a oblacōnes erant dēminate p octo dies · Oblacōnes autez septez solennitatum fiebant de publico nec propter hoc cessabat indefinens sacrificium neq sponta nec a necessarie · Nota qz ille tres solennitates q septem diebus ptelabantur precipue dicebantur a sabbatum quod interueniebat dicebatur sabbatuz sabbatorum · alie festiuitates fuit adiecte a hoc zpter varios euentus vt est festum encenioz a furim a festum hester

De vestibz sacerdotalibus ·

Octo erant genera vestium sacerdotalium · s · Poderis q erat linea corpori astricta vsq ad pedes descendens quam vulgo camisiam vocant · Abanem id est cingulum sacerdotalem rotundum polimita arte ex cocco purpura a iacincto contextum Pyleon ex bisso rotundum quasi spera media caput tegens sacerdotis a in occipite vitta constrictum quod tyaram dicimus a galeum · Machil id est tunica talaris tota iacinctina habens ad pedes lxx ñ · tintinnabula totidem intermixta ac dependentia mala punica · Ephot quod latine dicitur superindumentum scilicet pallium super humerale ex quatuor coloribus a auro contextum habens in vtroq humero duos lapides smaragdinos auro inclusos in quibus sculpta erant nomina patriarchatum · Logion qd latine dicitur racionale pannus duplex auro a quatuor contextus coloribus habens magnitudinem palme per quadrum cui interti erant duodecim lapides preciosi · hic pānus superhumerali contra pectus pontificis annectab atur · Octauz

scilicet aurea lamina in fronte pontificis que nomen dei tetragmaton habebat scriptum hebraicis litteris. Babynid ē feuralia siue bracelinee vsq; ad genua pertingentes sacerdotis quibus verenda velabantur. Nota autem q; quatuor erant vestes tam minoribus sacerdotib⁹ qui chananei dicebant q; arabat ephod ē principi sacerdotum cōmunes. nam primo sacerdos induebat Mathasim quod strictorius sonat quod grece dicitur brace. latine femuralia. Secdo. Bissina sindone duplici vestiebatur quod nos limeam siue camisiam siue subucilam vocamus. Tercio succingebatur baltheo lato quasi digitis quatuor ficreticulato vt pellis vipērea videret. Quarto simplicem ephyaram gestabat in capite a cydari pontificis plurimum differentē. Preter hoc pontifex quatuor vestibus propriis induebat. quārum prima erat tunica iacinctina. poteris vel ypodicis id est thalaris. Secunda erat ephot scilicet superhūmerale. Tercia erat ornamentum quod hebreus essyn. greecus logion. latinus racionale dicit. Vltimum erat capitis ornamentum quod tyara vel mitra vel insula potest dici. Specialius vero cydaris. Super frontem vero pendebat lamina aurea quam petalum dicunt admodum lune dimidia in qua scriptum erat nomen dei tetragramatō quatuor hys litteris. He. Joth He Vau que sonant pncipiū vite passionis. Iste quasi per passionem huius quem prefigurat iste sacerdos recuperabitur vita in adam pdita.

De septuaginta interpretibus seq̄tur. quomodo scilicet siue translationis ordine; an a post dm natiuitate; seriatim seruauerunt. vsq; ad Hieronimū: q̄ omnū dimaz scripturā interpres m̄rim⁹ claruz gloriosus.

Scripturas veteris testamenti Ptolomeo Philadelpho lxx. interpretes primi transtulerūt de hebreo in greecum. postea Aquila. Symachus a Theodocione. postea fuit vulgata editio cuius actor ignoratur a ob hoc sic quinta editio nuncupatur. quasi sine actore. sextā vero a septima; editionē Origenes miro labore reperit et cum ceteris coparauit. Preterea quoq; Hieronimus triū linguarum peritus in latinum eloquiū easdem scripturas conuertit cuius interpretacio merito ceteris antefertur. Nota autem q; ante incarnacionem dominī annis trecentis decem temporib⁹ Ptolomei Philadelphi septuaginta interpretes floruerunt. Post ascensionem dominī centum et viginti quatuor annis Aquila primus interpres ex hebreo in greecum floruit Adriano regnante. Deinde post annos quinq̄gintatres Como do regnante Theodocione. Deide post annos trigita. sub seuero Simachus Deinde aūt post annos octo quinta editio inuenta est ierosolimis que vulgata dicitur. quia eius actor ignorat. Deinde post annos decē a octo sub alexandro Origenes correxit septuaginta cum Astieco et Ocle postea transtulit sine hys

Hȳ omnes de hebreo in grecū trās tulerūt. in ecclesia primitiua multi fuerūt vtriusq; lingue scioli qui de greco in latinum transtulerunt sermonem. Jeronimus vero vltimo de hebreo in latinum trāstulit

De diuinacionibus

Diuinationis quinq; sunt species. Mantice. a māto qui in ea prenaluit cuius quinq; sunt species scilicet. Nicromantia que est diuinatio facta in cadaueribo mortuorum a micron quod est mortuus et mantia quod est diuinatio. Geomantia que est diuinacio in terra facta. a ge quod est terra vt in circulo. Hydromantia. ab ydro quod est aqua vt in aqua pluuiali. Aeromantia facta in aere vt in oēplatis circul quasi aerimātia Piromantia. diuinacio facta in igne. a pir id est ignis. Maleficium est peritia per quam mulieres faciunt aliquas ligaturas in damnū alicuius. vel comodum vt in crista galli a rana et imagine cere. Sortilegium est diuinatio facta per sortes. vsus huius fuit in veteri testamento. sorte etiaz vsi sunt apostoli ante aduentum spiritus sancti. Augurium est ars diuinandi per garritum auium. Auspiciuz vero per aspectum auium. Præstigiuz est per quod dyabolicis illusionibus oculi hominum perstringuntur ne possint cernere quod verum est vt faciunt incantatores. Sunt et alij modi diuinandi quos dyabolus adinuenire non cessat. nam aruolus dicat circa aras ydolorū nephandas preces emittens et funesta sacrificia offerens. Hȳ dicūtur etiā ispicere fibras circa aras pro cognoscendis futuris Coniectores dicant et somnijs. Malefici ymolant pueros demonijs. vel saltez lustrant. Phytones sunt ventriloqui per quos loquitur spiritus malignus. Phytonissa est ventriloqua. diuini dicuntur aruspices id est astrorum inspectores dies a horas in agendis custodiunt. Hȳ etiaz exta id est intestina pecudū inspiciunt et ex eis futura predicūt. vnde dicuntur exstipices. Astrologi in astris auguriant. Genialatici dicuntur ꝓpter consideracionem natalium dierum. Nam genus hominum per duodecim signū describunt celi et per fideū cursus nascentium mores actus et euēt⁹ predicere conantur. Hȳ vulgo dicuntur Mathematici. quorum suppstitio dicitur constellatio. Interp̄tes etiam stellarum magi vocant et hȳ soli dicuntur mathematici. Horoscopi dicuntur qui horas natiuitatis hominum speculantur diuerso et dissimili fato. Sortilegi dicuntur qui sub nomine fidei religionis quasi per quasdam sanctoz sortes diuinationis scientiam profitentur aut per inspectionez quatumcumq; scripturarum vt psalterij vel aliarum rerum futura predicunt vel occulta. Saliatores. dicti sunt: qui dum eis membrorum aliqua pars salierit sibi eride ꝑspectum vel aduersum alquid significari dicunt. Hȳs omib⁹ dyabol⁹

abmiscetur. Est autem diuinatio superstitiosa inuestigatio futurorum. Sequitur de nominibus dei apud hebreos.

Decem nominibus deus nominatur apud hebreos. primū est El: quod alij deum. alij ethiologiam eius ponentes sethiros id est fortez interpretati sūt. Secūdū eloy. Tercium Eloe quod vtrūq; in latinum deus dicitur. grece theophobus dicitur id est timor. inde tractum est deus qui est timor colentibus eum. Quartum nomen dicitur sabaoth quod ē in latino exercituuz siue virtutum. Quintū est elyon quod interpretatur excelsus. Sextum est eieye. qui est deus enim solus. quia eternus ē quia exordium non habet vere essentie nomen tenet. Incomparacione enim eius qui vere est. quia incommutabilis est que mutabilia sunt quasi non sunt. Septimū est. Adonay quod generaliter interpretatur dominus eo q; dominetur cuncte creature. Octauum ē Ya. quod in deo tantum ponē quod etiā in alleluia innouissima sillaba sonat. Nonum tetragmaton id est quatuor litterarum qd proprie apud hebreos in deo ponitur. poth. He. Vau. He. duob? ya. que duplicata ineffabile dlō et gloriosum dei nomen efficiunt decimum est Saday id ē omnipotens. quia omnia potest et omnia sunt ipsi? que vbiq; sunt

De expositōe sacre scripture

Quatuor modis sacra scriptura exponitur scilicet hystorice. Hystoria est rei geste narratio. ab histron quod est videre vel cognoscere. quia apud veteres nemo scribebat historiam nisi qui interfuisset. Allegorice dicit ab alleon qd est alienum et gore quod est dicere vel loquō et est allegoria q̄ndo per vnum factum indicatur aliud factum. sm q; credendum est. Anagogice. dicit autem anagoge ab ana quod est sursum et go go vel gogos quod est ductio q̄i sursum ductio et est quando per vnum factum datur itelligi id qd desiderandum est scilicet eterna beatorum felicitas. Tropologice. Et dicit tropologia. a tropos quod est conuersio a logos quod est sermo quasi sermo conuersiu? a conuersus ad informationem anime a bonoz moza est qñ p vnū factum dat aliud itelligi: sm qd faciēdū ē Hystoria docet factū. Tropologia faciendū. Alligoria credendū vel itelligēduz. Anagogia appetēduz. Lra gesta docet. qd credas allegoria Moralis qd agas qd speres añagogia Hystorice: ihrlm ē nomē ciuitatis sanctorū. Tropologice: tipz ē anime fidelis que pacem habet cū scientie. Allegorice figura est militantis ecclesie in qua pax est caritatis a benuolentie Anagogice tipum gerit triūphantis ecclesie in qua pax ē ab oī incursu cuiuscūq; molestie. In sensu historico preualuit Hieronimus In tropologico: gregorius In allegorico Ambrosius In anagogico Augustinus.

De qualitatibus sacre scripture

Quatuor sūt qualitates sacre scripture a precipue euangeliorum scōm Hieronimum quib9 ad perfectionem proficiunt christiam scilicet precepta mandata testimonia exempla Precepta sūt ad mali dēmationem Mandata ad bōm operationem. Testimoia ad credendam veritatē. Exempla ad imitandam sanctitatem. Veritas scripture sacre ad quatuor se extendit scilicet ad felicitatem eloquorum emendandam. Ad atrocitatem infernorum aggrauandaz Ad pulchritudinem virtutum amorum persuadendam. a ad turpitudinem peccatorum abhorrendam. Primum est predicandum tāq̄ appetēdū. Secūdū metuēdū tanq̄ obſuādū. Terciū tanq̄ eligenduz. Quartū tanq̄ vespuēdū

De dimēsione sacre scripture

Scriptura sacra dimensione quadruplici variat. Habet enim latitudinem in descriptione duorum testamentorum Longitudinē in descriptione temporum a etatuz Sublimitatem in descriptione trium ierachiarum gradatim ordinatarum scilicet ecclesiastice angelice a diuine. Profunditatem in descriptione misticarum intelligentiarum De cōpacōne testamētorum adinuicem.

Vetus testamentum habet libros quadriformiter differētes. nam habet libros legales qui sūt quinq̄ libri moysi. habet historiales qui sūt decem in veteri testamēto dispersi. Habet sapientiales qui sūt quinq̄ .s. tres salomonis a sapia a ecclesiasticus. Habz pphales qui sunt sex .s. q̄tuor pphe maiores. libri .xii. ppharuz a liber psalmorum. Nouum testamentum habet libros correspōdentes hijs. nam legalibus correspōdent libri euangelici. historialibus actus aplici. Sapientialibus epistole aplorum .s. pauli. a canonice pphalibus correspondent. Apocalipsis in qua est pphetia de presenti. preterito a futuro. In libris primis habet christus faciem leoninam. Propter excellentiam autoritatis. In historialibus habet faciem bouis pter exempla vtutis a longanimitatis. In sapientialibus faciem hominis propter prudentiam sagacem. In pphetalibus faciem aquile pter intelligentiaz perspicacez. Ad scripturam veteris testamenti pertinēt .xxii. semores per quos intelliguntur ōnes libri veteris testamenti. naz si quinq̄ legalibus a octo prophetalibz a nouem agpographis qui fiūt .xxii. addantur. Ruth a Trem tāq̄ in numero computandi erunt omnes libri prisce legis .xxiii.

Quatuor vero animalia vndiq̄ oculata ad scripturam noui pertinent testamenti per que accipiūtur quatuor euangeliste quorum primus scilicet Matheus scripsit in indea litteris a sermonibus hebraicis. secundus Marcus scripsit in ytalia sermone tamen greco ne greci dedignarent euāgeliū